

Rectorul Nicolae FILIP

Elena SCURTU, Elena HARCONIȚA

Fiecare personalitate notorie consimnează cu afecțiune că anume cartea l-a îndemnat spre cunoaștere, l-a îndrumat pe drumul performanțelor profesionale.

De nenumărate ori a susținut această afirmație și rectorul Universității *Alecu Russo* din Bălți (anii 1986 - 2006), Nicolae Filip. Descendent dintr-o familie de țărani din nordul Moldovei, viitorul academician a fost atras mereu de carte, de liniștea bibliotecilor. În bibliotecă s-au născut ideile științifice, probate apoi cu succes de Domnia sa în laboratoare experimentale, ideile de reorganizare a activităților educaționale. Timp de 22 de ani, Nicolae Filip a fost prorector pentru știință în Institutul Pedagogic, iar, în perioada 1986 - 2006, a activat în calitate de rector. Omul, Savantul, Profesorul, Rectorul Nicolae Filip rămîne în istoria instituției de învățămînt superior de la Bălți creatorul unui clasic complex universitar.

Personalitate de Excepție a secolului XXI, cum este considerat, pe bună dreptate, academicianul Nicolae Filip, alături de alte 2000 de personalități marcante ale sec. XXI, intrate în *Outstanding Scholars of the 21 st Century* (Cambridge, England, 2002), a realizat modificări substanțiale în organizarea învățămîntului superior din țară. Conform concepției elaborate de Nicolae Filip, Institutul Pedagogic *Alecu Russo* a fost reorganizat, fără perturbării, într-o Universitate clasică cu 8 facultăți, un Colegiu Pedagogic și un Liceu Teoretic Regional *Ion Creangă*, un centru de învățămînt postuniversitar cu perfecționarea și reprofilarea cadrelor didactice preuniversitare. Se implementează activ prevederile procesu-

lui de la Bologna.

În ultimii ani, la Universitate s-au înregistrat schimbări calitative în organizarea muncii de cercetare științifică. A fost deschis doctoratul pentru 6 specialități, cursuri de masterat la 5 specialități. Mai bine de 120 de universitari bălțeni efectuează cercetări științifice în cele mai actuale domenii.

Un obiectiv prioritar pentru rectorul N. Filip a fost informatizarea învățămîntului, implementarea noilor tehnologii informaționale. În acest scop a fost înființat Departamentul de Tehnologii Informaționale.

Domnia sa a pus întotdeauna mare preț pe importanța bibliotecilor universitare în formarea specialiștilor de calitate, considerîndu-le adevărate sanctuare de cunoaștere și cercetare. A participat cu multă abnegație la modernizarea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo*.

Călăuzindu-se de expresia că o *instituție de învățămînt pornește de la bibliotecă*, rectorul Nicolae Filip începea mai întotdeauna excursiile oaspeților de la Universitate cu vizitarea Bibliotecii. S-a arătat preocupat întotdeauna de problemele BȘU, participînd la conferințele bibliotecarilor, acceptînd delegații ale angajaților în alte biblioteci pentru participare la simpozioane, seminarii, mese rotunde, colocvii.

Grație intervențiilor dlui Nicolae Filip, Biblioteca noastră și-a modificat structura (au fost deschise noi servicii), și-a reînnoit fondul, punînd în circuit literatură recentă de valoare, editată în R. Moldova, România, Rusia. Sînt utilizate noi tehnologii informaționale în munca

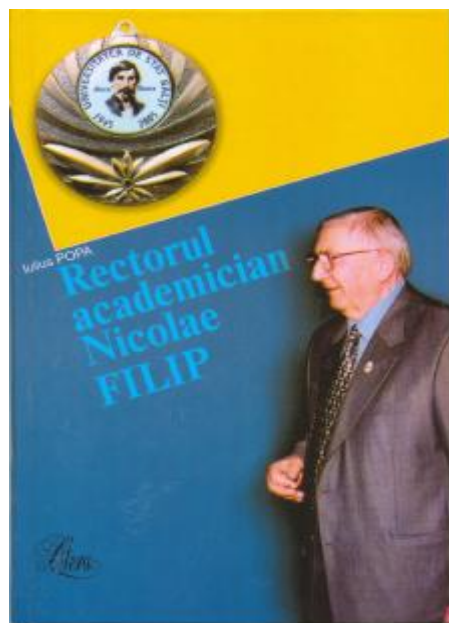
bibliotecarilor. Astăzi BȘU dispune de 107 calculatoare care permit accesarea bazelor de date locale, naționale, internaționale, diversificarea serviciilor pentru utilizatori, modernizarea oportunităților informaționale.

Cu susținerea directă a Dlui rector au fost efectuate lucrări de reparație în spațiile Bibliotecii și a fost procurat mobilier nou.

În semn de deosebită recunoștință, bibliotecarii universitari au elaborat și au editat biobibliografia academicianul Nicolae Filip (care a suportat deja 4 ediții), lucrare ce face parte din colecția Personalități universitare bălțene. În compartimentul bibliografie, este prezentată informația despre cele peste 200 de publicații științifice: 6 monografii, 65 de articole, 25 de referate, 15 rapoarte științifice etc., cursuri universitare, materiale în domeniul pedagogiei, învățământului preuniversitar și universitar, rezultatele investigațiilor științifice universitare. Cărțile academicianului Nicolae Filip se află în colecțiile celor mai mari biblioteci din lume, inclusiv în Biblioteca Congresului (SUA) și la Universitatea din Harward.

Timp de 20 de ani, rectorul Nicolae Filip a demonstrat o fidelitate ieșită din comun față de Biblioteca Științifică, avînd un adevărat cult al cărții. Asociația Bibliotecarilor din R. Moldova i-a decernat academicianului Nicolae Filip *Diploma pentru contribuții substanțiale la dezvoltarea și perfecționarea Bibliotecii științifice, precum și a procesului biblioteconomic național*.

Menționăm cu deosebită satisfacție că în 2006, cînd bălțeanul care onorează orașul și țara, așa cum avea să-l numească Alexandru Budișteanu, dr. arhitect, Doctor Honoris Cauza a Universității de Stat A. Russo, a împlinit venerabila vîrstă de 80 de ani, la Editura *Litera Internațional* a apărut volumul *Rectorul academician Nicolae Filip*, volum semnat de publicistul Iulius Popa. Apărut în condiții grafice excelente, volumul are pe copertă imaginea medaliei cu chipul lui Alecu Russo, consacrată aniversării a 60-a de la fondarea Universității de Stat din Bălți, 2005, și

chipul lui Nicolae Filip, pe anticopertă sînt reproduse fotografiile blocului Școlii de cîntăreți din Bălți din anii 40 ai sec. XX și fotografia elevului Nicolae Filip.

În capitolul care deschide volumul *O lungă secundă de pace: 80 de ani ai rectorului Filip (în loc de prefață)*, autorul «scoate în vileag tainicile mărturisiri personale». Iulius Popa evocă relațiile dintre el, student, apoi cadru didactic, și Nicolae Filip, prorector pentru știință, apoi rector, raporturi care au cunoscut diferite faze: momente de apropiere și distanțare, de simpatie și antipatie, trăiri și sentimente care s-au transformat de-a lungul anilor în relații amicale și de respect reciproc. Autorul reușește un portret de-a dreptul remarcabil: «Nicolae Filip provine dintr-un spațiu al calmului profund... Memorie excelentă... Textele sale cu amintiri sînt lipsite de cuvintele de «împlutură»... El nu vorbește răspicat, nu lovește cu pumnul în masă, nu dictează nimănui... Ca interlocutor, el te domină, prin același calm.

Nicolae Filip a devenit rectorul - ziditor, el a lărgit suprafața Universității pînă la dimensiunea de cartier, incluzînd, cu rol absolut independent și catedrala Sfinților Împărați

Constantin și Elena».

Urmează capitolul *Primele studii*, din care aflăm că Nicolae Filip s-a născut la 3 martie 1926, în satul Sofia din județul Bălți. Până în clasa a VII-a inclusiv a învățat în sat, a avut mare noroc de profesori buni. A fost un elev exemplar în toate, apoi a venit la Bălți și a intrat la Școala de cîntăreți, în clădirea căreia a funcționat mai mulți ani Facultatea de Limbi și Literaturi Străine.

În capitolul *Cunoașterea lumii la cătănia cu război*, este relatată experiența dramatică pe care a fost nevoit s-o cunoască Nicolae Filip în cele 26 de luni de război, perioadă care l-a marcat profund și în care "a învățat să aprecieze binele la justa lui valoare", după ce a simțit "răul și o sumedenie de greutăți".

Studii secundare la Bălți și superioare la Chișinău, Debut la Pedagogicul bălțean și cursuri la Universitatea din Moscova, Pe făgașul primelor investigații științifice (teza de doctor în științe fizico-matematice); Teza de doctor habilitat - acestea sînt treptele ascensiunii și formării profesionale ale lui Nicolae Filip, recunoscut cercetător în domeniul radiofizicii din Republica Moldova.

Deținător al *Ordinului Republicii*, al ordinului *Gloria Muncii*, a medaliei de aur a Salonului Internațional de Inventică și Tehnică, Iași (1994) ; a medaliei de aur *Henri Coandă*, cl I, a Societății inventatorilor români (1994), Laureat al Premiului de Stat al R. Moldova în domeniul științei și tehnicii (1996), membru activ al Academiei Internaționale de Științe a Școlii Superioare (1997), Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice Gh. Asachi, Iași (2000), medalia și diploma *Personalitate de excepție a secolului XXI*, inclusă în culegerea biografică *2000 de personalități marcante ale secolului XXI*, Cambridge, Marea Britanie (2002), cetățean de onoare al mun. Bălți (2001), Medalia *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Științe a Moldovei.

Despre vizita în SUA, dl rector își amintește cu multă admirație. Domnia sa s-a

aflat timp de cîteva săptămîni în această țară și a studiat sistemul de instruire american, comparîndu-l cu cel european și, în special, cu cel din R. Moldova. L-a impresionat biblioteca universității din Minnesota, care este puțin mai mare ca a noastră, cu un fond de 650 de mii de cărți și cu mari posibilități de recepționare a informațiilor prin Internet. În fiecare familie americană este, cel puțin, un calculator, de aceea studentul de acolo are tot dreptul să se «boierească». Și studenții bălțeni, e adevărat, beneficiază de servicii informatizate, dar pînă la «boierimea» de peste ocean, mai este încă mult timp... Fiind la Washington, dl rector a vizitat Biblioteca Congresului, unde a contemplat cărți vechi, inclusiv un text al baladei *Miorița*, și s-a convins de prezența a vreo douăzeci de mii de cărți editate în Moldova în colecțiile celei mai mari biblioteci din lume. Monografiile semnate de Nicolae Filip și lucrările bibliografice, editate de Biblioteca universității bălțene, se află și în Biblioteca Congresului.

Carierea universitară sau un perpetuum mobile în mîna unui sclav al muncii este capitolul în care este surprinsă devenirea șefului de catedră, a prorectorului pentru știință, a rectorului Nicolae Filip, fondarea școlilor științifice la Bălți, pregătirea doctorilor în știință. Transformările care s-au produs în instituția bălțeană, reorganizarea Institutului Pedagogic în Universitate de Stat, crearea noilor facultăți și specialități, mărirea contingentului de studenți și multe altele – toate acestea s-au realizat cu implicarea rectorului Nicolae Filip.

În secțiunea *Album*, prima fotografie este a doamnei Liuba Corbu, regretata soție, urmează cele ale cuplului Liuba și Nicolae Filip în primii ani de căsnicie, feciorii și nurorile, nepoții, colegii, prietenii, autoritățile de conducere, secvențe de la olimpiade sportive și demonstrația de 1 Mai, un moment istoric din anul 1986 - deschiderea noului edificiu al Bibliotecii Științifice, *La taifas cu celebrul lingvist Eugen Coșeriu*, Doctor Honoris Causa al

Universității bălțene.

Compartimentul *Felicitări, Aprecieri* conține fotografii și texte de felicitare, semnate de Marian Lupu, președintele Parlamentului, inginerul Radu Moțoc, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala *Costachi Negri*, Galați, Valeriu Cabac, prim – prorector la Universitatea din Bălți, Ion Borșevici, academician, rector al Institutului Pedagogic de Stat din Bălți între anii 1967 – 1975, Alexandru Budișteanu, doctor – arhitect, fost liceean la Liceul *Ion Creangă*, (în 2006 a sărbătorit 100 de ani, rectori, decani și profesori ai instituțiilor de învățământ din Moldova).

La 17 noiembrie 2006, a fost inaugu-

rată prima Filială a Academiei de Științe, organizată în baza instituțiilor științifice din Bălți - Universitatea de Stat « *Alecu Russo* » și Institutul pentru Culturile de Cîmp « *Selecția* ». În alocuțiunea sa, Rectorul Nicolae Filip a subliniat că *se apropie timpul cînd municipiul Bălți va deveni oficial Centrul Zonei Economice de Nord, care totodată, va fi și Centru Științific al Regiunii de Nord, integrînd știința academică (fundamentală) cu cea ramurală (aplicativă) și cea universitară.*

Ținem în mînă istoria vieții Omului Nicolae Filip, dar, de fapt, reproducem și istoria vieții unei instituții căreia i s-a consacrat plenar.